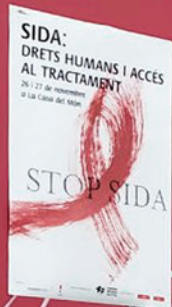

Vigilància epidemiològica de la infecció pel VIH i la SIDA a Barcelona

2019

20 anys amb la infecció pel VIH

1981- 1994

Creixement ràpid dels casos i dels morts

- Gran alarma social. Important mobilització comunitària
- Aïllament del virus
- Inici dels programes d'intercanvi de xeringues i de metadona
- La sida es la primera causa de mort entre els joves a Barcelona
- Reducció dràstica de la transmissió vertical

1995-1999

Introducció de la teràpia d'alta activitat

- Reducció espectacular dels casos i de les morts
- Millora en la qualitat de vida i descens de la comorbiditat
- Millora de la adherència al tractament (1 comprimit al dia)

2000-2010

Malaltia crònica tractable

- Vigilància obligatòria de la infecció pel VIH
- Primers assaigs clínics de vacunes
- Promoció del diagnòstic precoç
- Proves fora del circuit assistencial: programa saunes de l'ASPB
- Important rol en la prevenció dels centres comunitaris de salut sexual

2011-2020

Tractament com a prevenció

- Inici d'estudi de les parelles sexuals de manera sistemàtica
- Aprovació del tractament de prevenció davant el VIH (PrEP)
- Atenció centrada en el pacient
- Introducció del concepte de prevenció combinada (farmacològica i conductual)

© 2022 Agència de Salut Pública de Barcelona

Tots els drets reservats.

<https://www.aspb.cat/>

Aquesta publicació està sota una llicència Creative Commons

Reconeixement – No Comercial – No derivades (BY-NC-ND)

<https://creativecommons.org/>

Vigilància epidemiològica de la Infecció pel VIH i la SIDA a Barcelona. Informe anual 2019
Servei d'Epidemiologia

Presidenta de l'Agència de Salut Pública de Barcelona i Regidora de Salut, Envel·liment i Cures de l'Ajuntament de Barcelona.

Gemma Tarafa i Orpinell

Gerenta de l'Agència de Salut Pública de Barcelona

Carme Borrell i Thió

Responsables de l'edició:

Patricia García de Olalla Rizo, Jorge Luis Díaz, Roser Clos Guix, Cristina Rius Gibert

Processament i anàlisi de dades:

Jorge Luis Díaz, Patricia García de Olalla Rizo

Informatització de les dades: Roser Clos

Equip d'Infermeria:

Roser Clos, Anna de Andrés i Aguayo, Eva Masdeu i Corcoll, Lluïsa Estruga i Garcia, Lluïsa Forns i Cantón, Miriam Ros i Samsó, Mª José Santomà i Boixeda, Pilar Gorrindo i Lamban, Pere Simón i Vivan i Raquel Rodríguez i López

Agents de Salut Comunitària:

Sayid Abdelkarim, Ileana Burcea, Oumar Diatta, Xiao Miao Lin, Jesús E. Ospina i Valencia, Tahir Rafi, Omar Souane

Secretaria:

Sergi Romero i Allueva, Carme Serrano i Mejias

Agraïments

Volem agrair l'esforç de totes les persones que contribueixen a la vigilància i el control del VIH i la SIDA a la ciutat.

Cita recomanada:

García de Olalla Rizo P, Díaz JL, Clos Guix R, Roser Clos, de Andrés i Aguayo A, Masdeu i Corcoll E, Estruga i Garcia L, Forns i Cantón L, Ros i Samsó M, Santomà i Boixeda MJ, Gorrindo i Lamban P, Simón i Vivan P, Rodríguez i López R, Rius Gibert C. Vigilància epidemiològica de la infecció pel VIH i la SIDA a Barcelona. Informe 2019. Barcelona: Agència de Salut Pública de Barcelona; 2022.

Índex

Resum executiu.....	5
Resumen ejecutivo	6
Executive Summary	7
Introducció.....	8
Mètodes	9
Nous diagnòstics de VIH	10
Sida	28
Conclusions i recomanacions	39
Referències	41
Abreviatures i acrònims	42

Vigilància epidemiològica de la infecció pel VIH i la SIDA a Barcelona

Resum executiu

El nombre de persones diagnosticades de VIH continua descendint a Barcelona. L'any 2019, 276 persones van ser diagnosticades amb VIH. La taxa d'incidència per 100.000 habitants va disminuir un 16,3%, passant de 20,2 en 2018 a 16,9 en 2019. La incidència va ser major entre els homes (31,2 casos per 100.000 habitants) que entre les dones (3,6 casos per 100.000 habitants). La ràtio home-dona va ser de 8,7.

La major part dels nous diagnòstics de VIH van correspondre a homes (90%) i la proporció més alta de diagnòstics (88%) es va atribuir a les relacions sexuals entre homes, en el 8% dels casos al contacte heterosexual i el 4% a l'ús de drogues injectades. Entre les 28 dones, la proporció més alta (85%) es va atribuir al contacte heterosexual i el 15% a l'ús de drogues injectades.

El 43% (homes: 42%; dones: 54%) dels nous diagnòstics de VIH l'any 2019 es va realitzar amb retard, és a dir quan les persones tenien un recompte de CD4 menor de 350 cèl·lules/mm³ en el moment del diagnòstic.

L'estudi de contactes, solament, es va realitzar en 105 (38%) de les 276 persones diagnosticades de VIH (homes: 38%; dones: 43%).

El nombre de persones diagnosticades de SIDA continua descendint a la ciutat.

Resumen ejecutivo

El número de personas diagnosticadas de VIH continúa descendiendo en Barcelona. En 2019, 276 personas fueron diagnosticadas con VIH. La tasa de incidencia por 100.000 habitantes disminuyó un 16,3%, pasando de 20,2 en 2018 a 16,9 en 2019. La incidencia fue mayor entre los hombres (31,2 casos por 100.000 habitantes) que entre las mujeres (3,6 casos por 100.000 habitantes). La ratio hombre-mujer fue de 8,7.

La mayor parte de los nuevos diagnósticos de VIH correspondieron a hombres (90%) y la proporción más alta de diagnósticos (88%) se atribuyó a las relaciones sexuales entre hombres, en el 8% de los casos al contacto heterosexual y el 4% al uso de drogas inyectadas. Entre las 28 mujeres, la proporción más alta (85%) se atribuyó al contacto heterosexual y el 15% al uso de drogas inyectadas.

El 43% (hombres: 42%; mujeres: 54%) de los nuevos diagnósticos de VIH en el año 2019 se realizó con retraso, es decir cuando las personas tenían un recuento de CD4 menor de 350 células/mm³ en el momento del diagnóstico.

El estudio de contactos, solamente, se realizó en 105 (38%) de las 276 personas diagnosticadas de VIH (hombres: 38%; mujeres: 43%).

El número de personas diagnosticadas de SIDA continúa descendiendo en la ciudad.

Executive Summary

The total number of people newly diagnosed with HIV continued to decrease in Barcelona. In 2019, 276 people were diagnosed with HIV. The rate of HIV diagnoses per 100 000 population has declined by 16.3%, from 20.2 in 2018 to 16.9 in 2019. The rate of HIV diagnoses was higher among men (31.2 per 100,000 population) than among women (3.6 per 100,000 population). The overall male-to-female ratio was 8.7.

Most people diagnosed with HIV in 2019 were men (90%) and the highest proportion of new diagnoses (88%) were attributed to sex between men. Heterosexual contact accounted for 8% of cases and injecting drug use for 4%. Out of the 28 women, the highest proportion (85%) were attributed to heterosexual contact and injecting drug use accounted for 15%.

Late diagnosis remains common, with 43% (men: 42%; women: 54%) of persons diagnosed in 2019 having a CD4 cell count below 350 cells/mm³ at diagnosis.

Out of the 276 newly diagnosed HIV, a total of 105 (38%) were offered partner notification (men: 38%; women: 43%)

The overall number of AIDS cases has continued to steadily decline in the city.

Introducció

A Barcelona, la SIDA és una malaltia de declaració obligatòria individualitzada des de l'any 1987, mentre que la infecció pel VIH ho és des del juny del 2010. Totes dues formen part de la Xarxa de Vigilància Epidemiològica de Catalunya del sistema de malalties de declaració obligatòria i brots epidèmics.¹

Mentre que les dades que recull el registre de la SIDA proporcionen informació sobre les etapes més avançades de la infecció, les que s'han recollit de VIH ofereixen una bona aproximació a la incidència de la infecció. Tots dos sistemes faciliten informació molt útil a fi d'avaluar l'efectivitat de la teràpia antiretroviral i l'impacte dels programes de prevenció i control de la infecció que es porten a terme a la ciutat.

En aquest informe es presenta una visió general de l'epidèmia de VIH a Barcelona mitjançant l'anàlisi de les dades que el sistema de vigilància epidemiològica ha recollit.

Objectius principals

1. Quantificar els nous diagnòstics d'infecció pel VIH i per la SIDA.
2. Descriure les característiques epidemiològiques de les persones recentment diagnosticades d'infecció pel VIH, així com les de les persones diagnosticades de SIDA.
3. Descriure la tendència dels nous diagnòstics d'infecció pel VIH i per la SIDA durant el període 2013-2019.

Mètodes

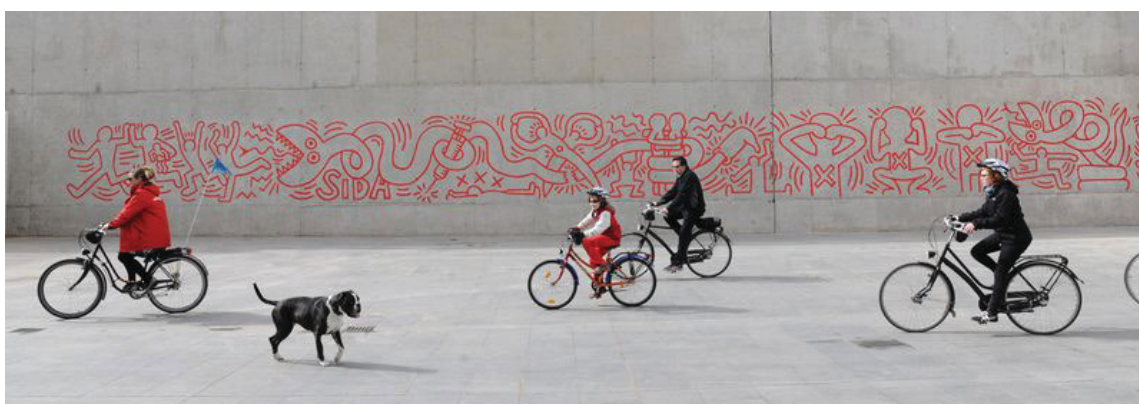
Els casos que s'inclouen en els registres compleixen els criteris de definició de cas de les malalties de declaració obligatòria.²

En aquest document s'ha fet una anàlisi descriptiva de les característiques epidemiològiques de les persones residents a Barcelona i diagnosticades de VIH i/o de SIDA l'any 2019. També, es descriu la tendència dels nous diagnòstics de VIH i dels casos de SIDA entre els anys 2013 i 2019.

Per a calcular la incidència s'han utilitzat les dades de població del cens municipal de l'any corresponent.³ Les taxes per barris segons l'índex de renda familiar disponible (IRFD), s'han calculat agrupant els barris que compartien el mateix rang de renda segons l'IRFD corresponent a l'any 2017. L'índex actua com a indicador de la renda de les persones residents als diferents barris i mostra una fotografia de les desigualtats socials referides a un valor mitjà de la ciutat.⁴ Les taxes d'incidència dels barris s'han estratificat en tres nivells de renda (baixa i molt baixa, mitjana i alta i molt alta).

Els països de naixement es van agrupar segons una adaptació de la classificació d'ONUSIDA.⁵

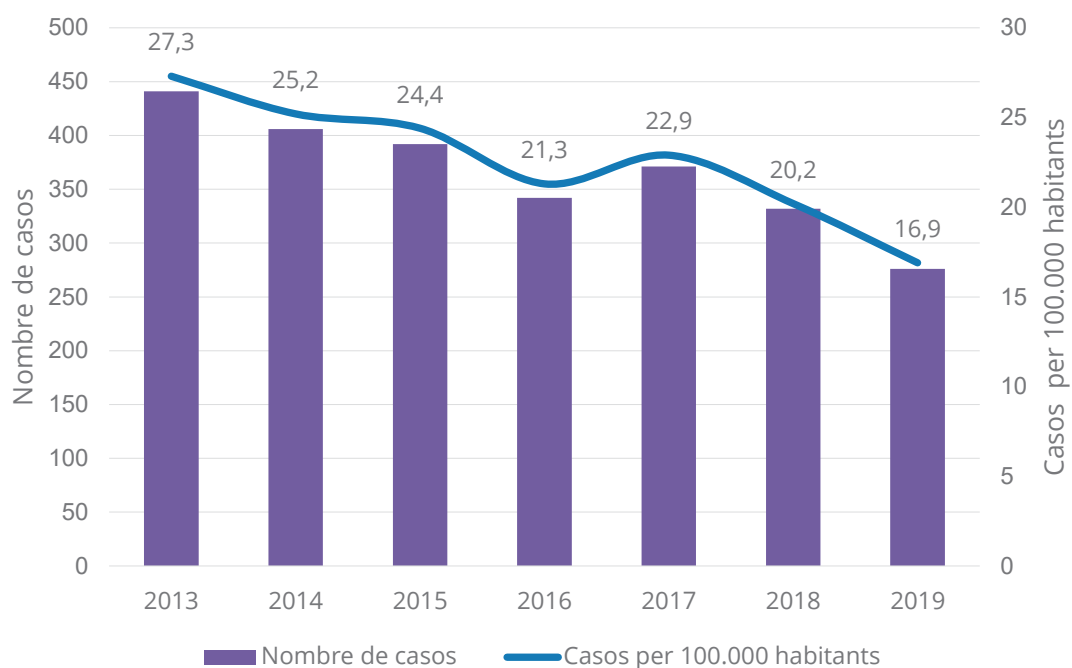
Es va considerar retard diagnòstic de la infecció pel VIH (RD) quan el recompte de limfòcits T CD4 era inferior a 350 cels/ μ l o quan el diagnòstic de la SIDA s'havia fet en els tres mesos posteriors al diagnòstic de VIH, independentment del nivell de CD4.⁶

Nous diagnòstics de VIH

L'any 2019, es van notificar 307 nous diagnòstics de VIH dels quals el 89,9% (276) eren residents a Barcelona, la qual cosa representa una taxa d'incidència de 16,9 casos per 100.000 habitants i un decrement del 16,3% en relació amb el 2018 (figura 1).

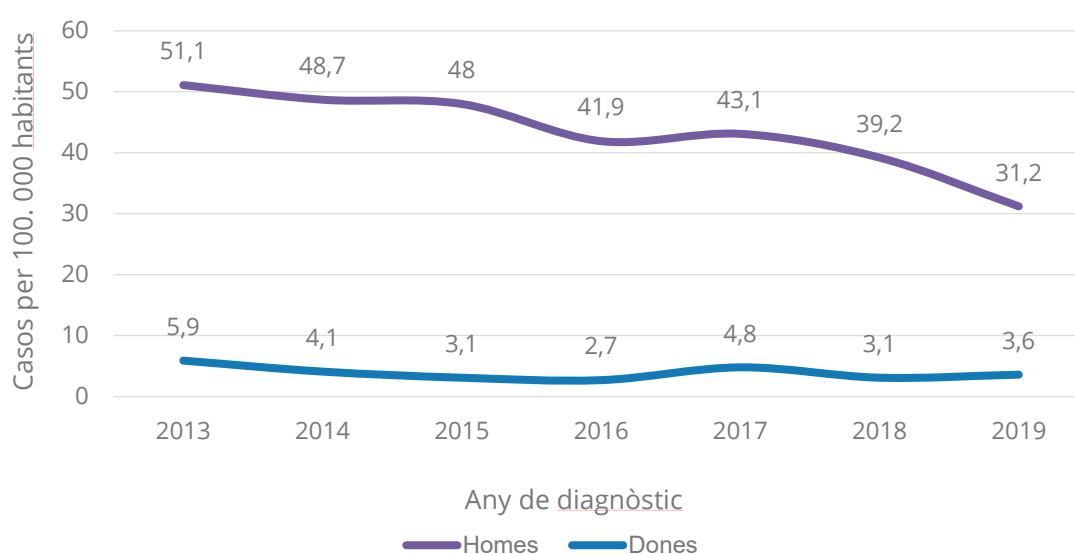
Figura 1. Nombre de nous diagnòstics de VIH i casos per 100.000 habitants. Barcelona, 2013-2019

Edat i sexe

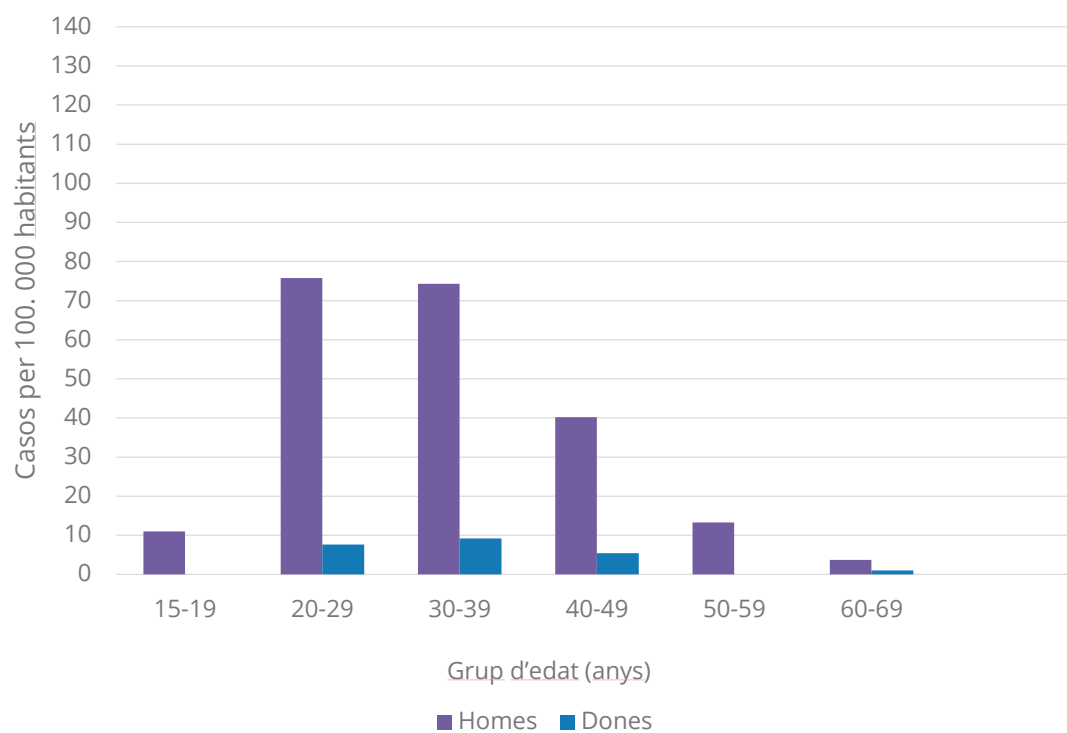
Els homes van suposar el 89,9% (248) dels nous diagnòstics de VIH. Les taxes d'incidència per a homes i dones van ser de 31,2 i 3,6 casos per 100.000 habitants, respectivament. La raó home/dona va ser de 8,7. El decrement observat ha estat del 20,4% en els homes, mentre que en les dones ha augmentat un 16,1% (figura 2).

Figura 2. Nous diagnòstics de VIH per 100.000 habitants segons sexe. Barcelona, 2013-2019

La mediana d'edat en el moment del diagnòstic va ser de 34,8 anys (34,7 anys en els homes i 34,9 en les dones). Els homes tenien entre 19 i 67 anys i les dones entre 23 i 62 anys. En els homes la taxa d'incidència més elevada es va observar entre els 20 i els 29 anys, i en les dones entre els 30 i els 39 anys (figura 3). Globalment, el 10,6% (28) de les persones diagnosticades tenia entre 15 i 24 anys, i en aquest grup, només un 1,5% (4) tenia menys de 20 anys.

Figura 3. Nous diagnòstics de VIH per 100.000 habitants segons sexe i edat. Barcelona, 2019

Lloc de naixement

El 33,3% (92) de les persones diagnosticades recentment van néixer a Espanya, el que representà una taxa de 5,1 casos per 100.000 habitants (10,2 casos en els homes i 0,9 casos en les dones) (figures 4 i 5).

Figura 4. Nous diagnòstics de VIH segons lloc de naixement. Barcelona, 2013-2019

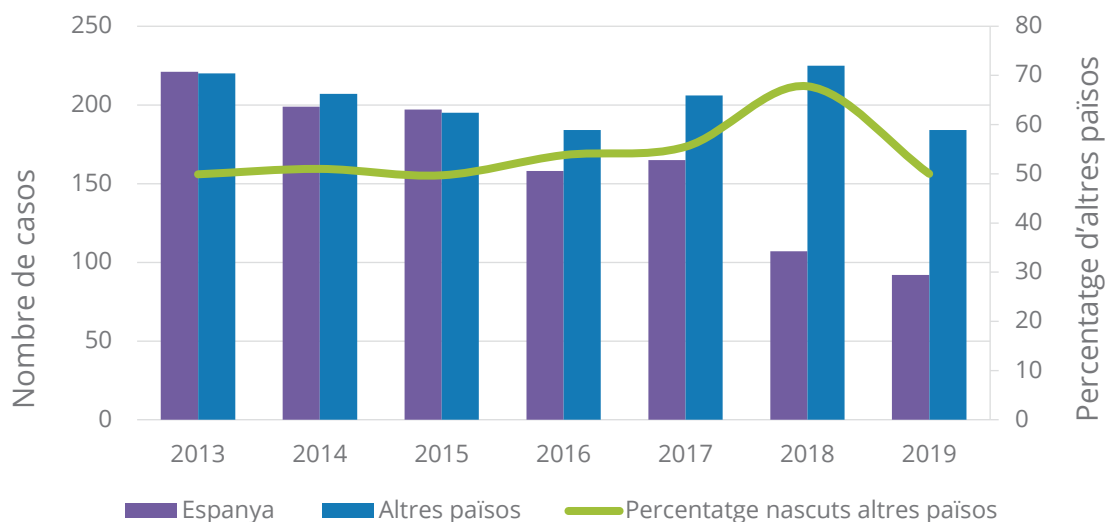
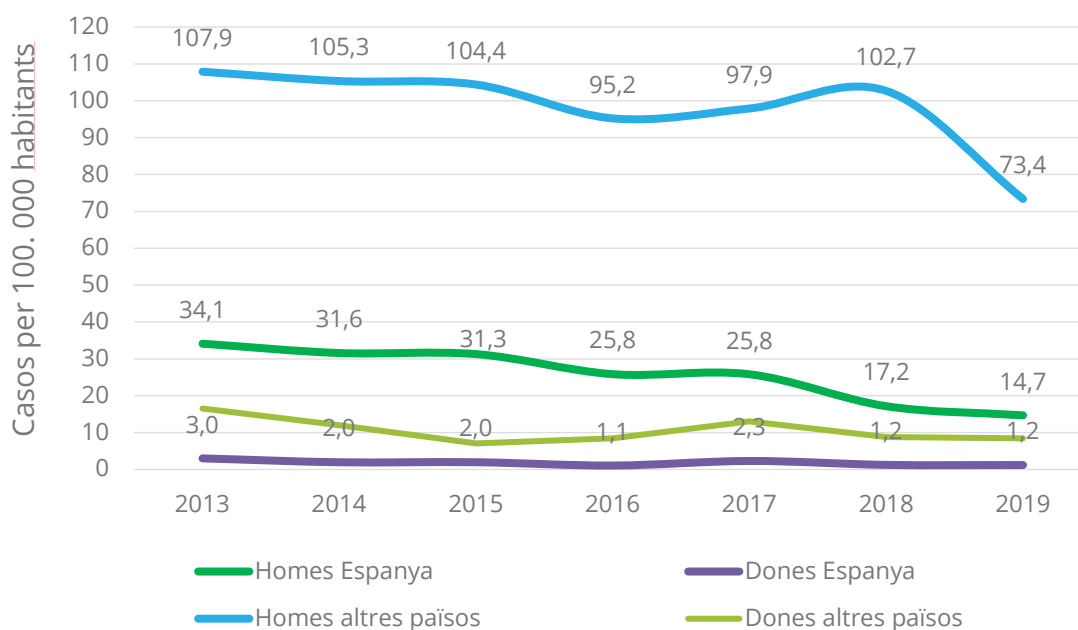
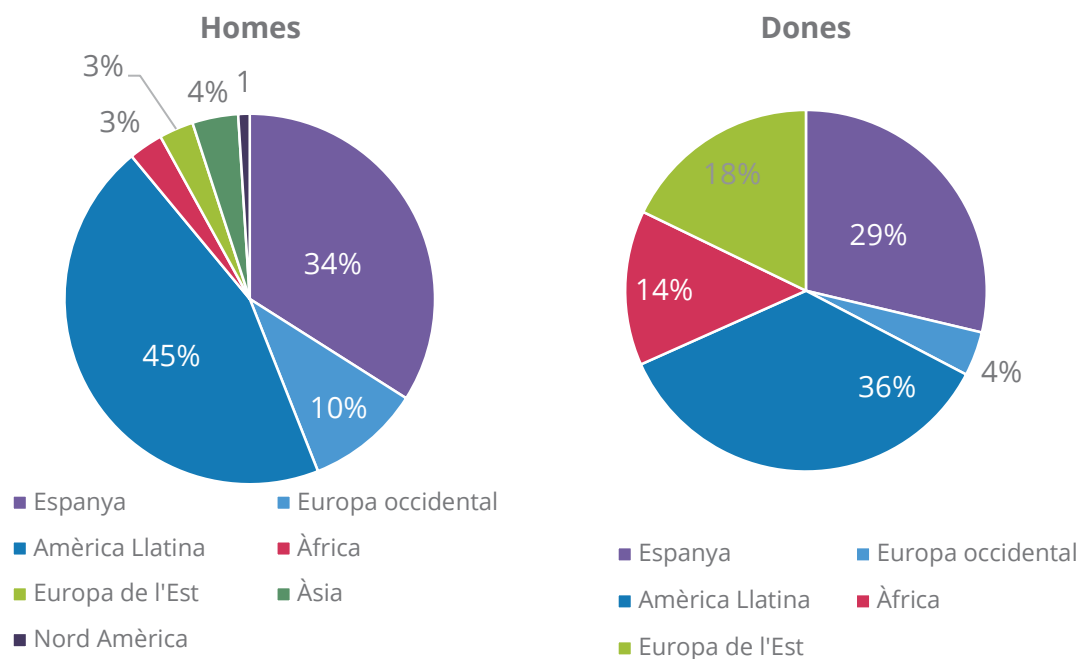

Figura 5. Nous diagnòstics de VIH per 100.000 habitants segons sexe i lloc de naixement. Barcelona, 2013-2019

En relació a la regió de naixement de les persones nascudes fora d'Espanya, el 67,7% (110) dels homes van néixer a l'Amèrica Llatina i el Carib, el 13,6% a l'Europa occidental i el 5,4% a Àsia. Entre les 28 dones, 35,7% (10) van néixer a l'Amèrica Llatina i el Carib, 28,6% (8) a Espanya i 26,3% (5) a l'Europa de l'Est (figura 6).

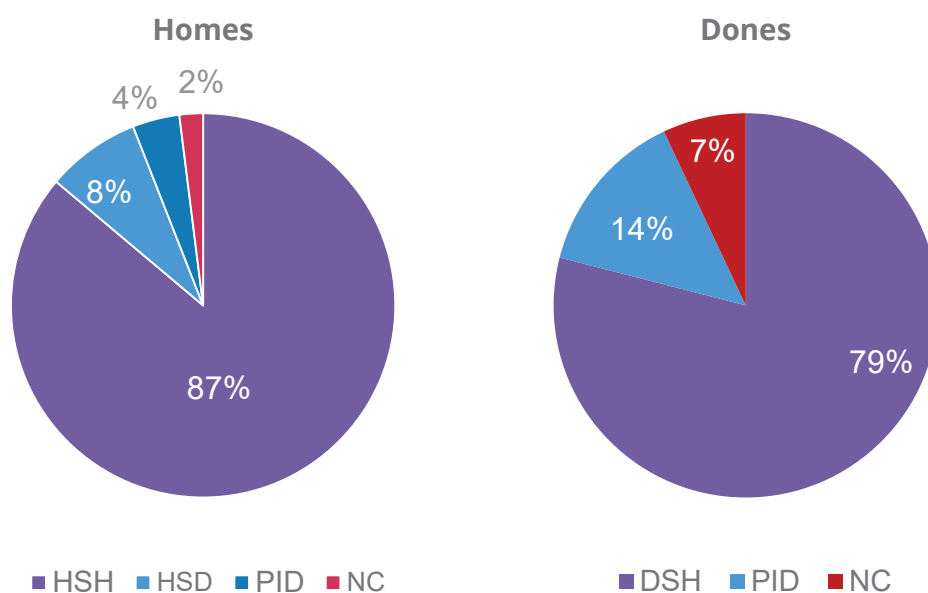
Figura 6. Nous diagnòstics de VIH segons regió de naixement. Barcelona, 2019

Transmissió

Tant en homes com en dones, les relacions sexuals continuen sent la transmissió més freqüent. Entre els homes, el 86,7% (215) es van identificar com homes gais, bisexuals i altres homes amb relacions sexuals amb homes (HSH); el 8,1% (20) com homes amb relacions sexuals amb dones (HSD); el 3,6% (9) van ser persones que s'injecten drogues (PID), i en 4 casos es desconeixia la transmissió. Entre les dones, el 78,6% (22) corresponia a dones amb relacions amb homes (DSH), el 14,3% (4) a PID i en dos casos no es coneixia la transmissió (figura 7).

Figura 7. Nous diagnòstics de VIH segons transmissió segons sexe. Barcelona, 2019

Entre els homes de 15 i 69 anys la transmissió més probable són les relacions sexuals amb homes. A les figures 8 i 9 es mostra la distribució per edat segons la transmissió en homes i dones.

Figura 8. Nous diagnòstics de VIH segons edat i transmissió per a homes. Barcelona, 2019

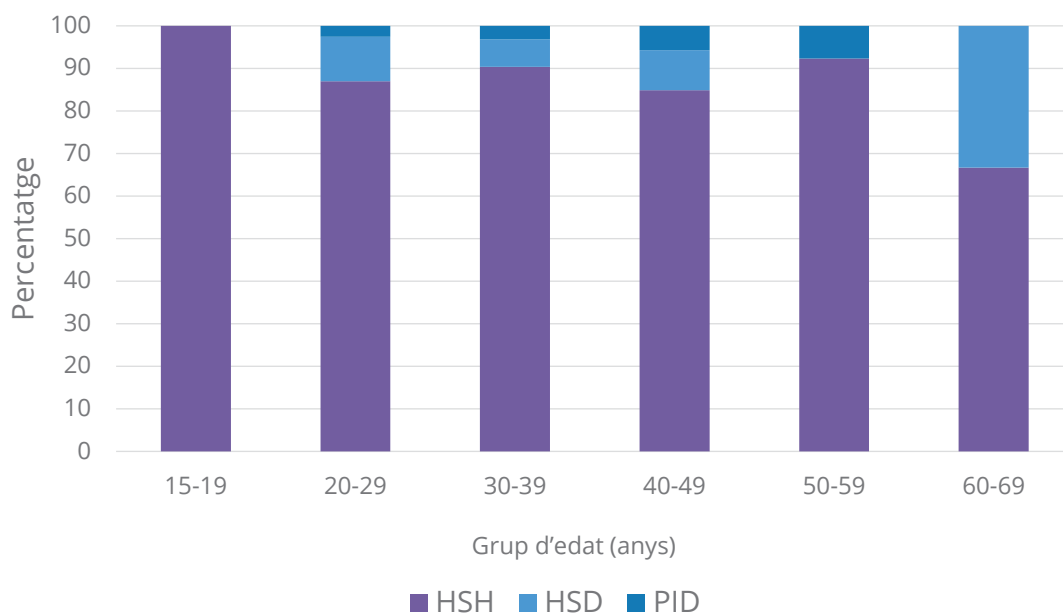
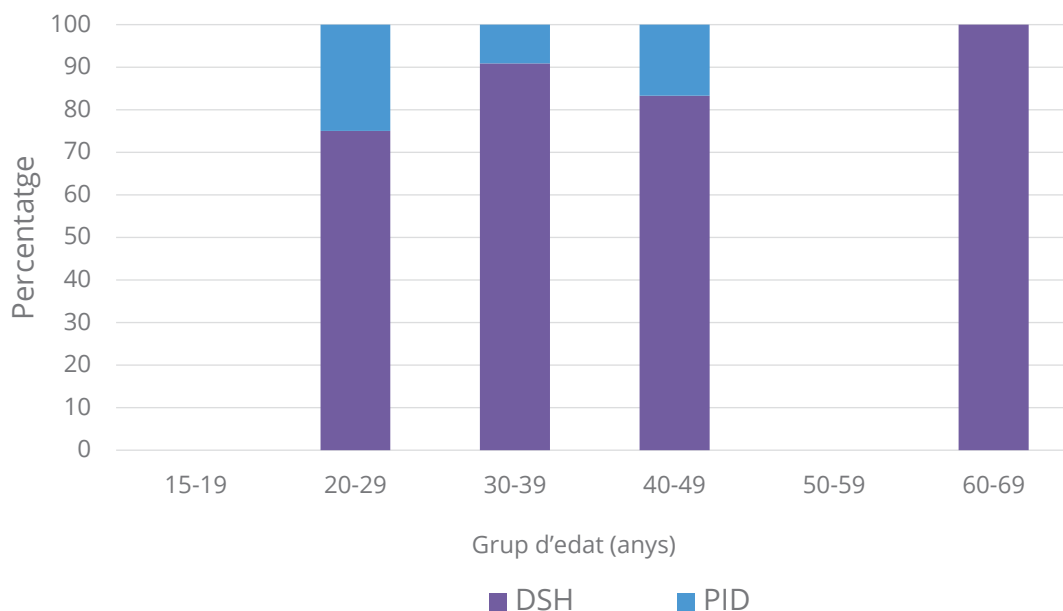
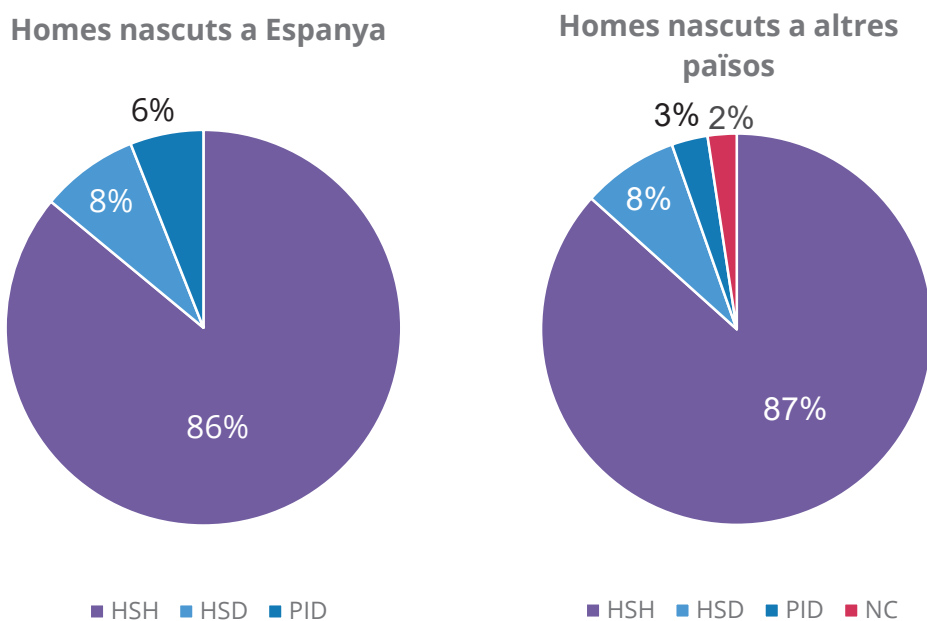

Figura 9. Nous diagnòstics de VIH segons edat i transmissió per a dones. Barcelona, 2019

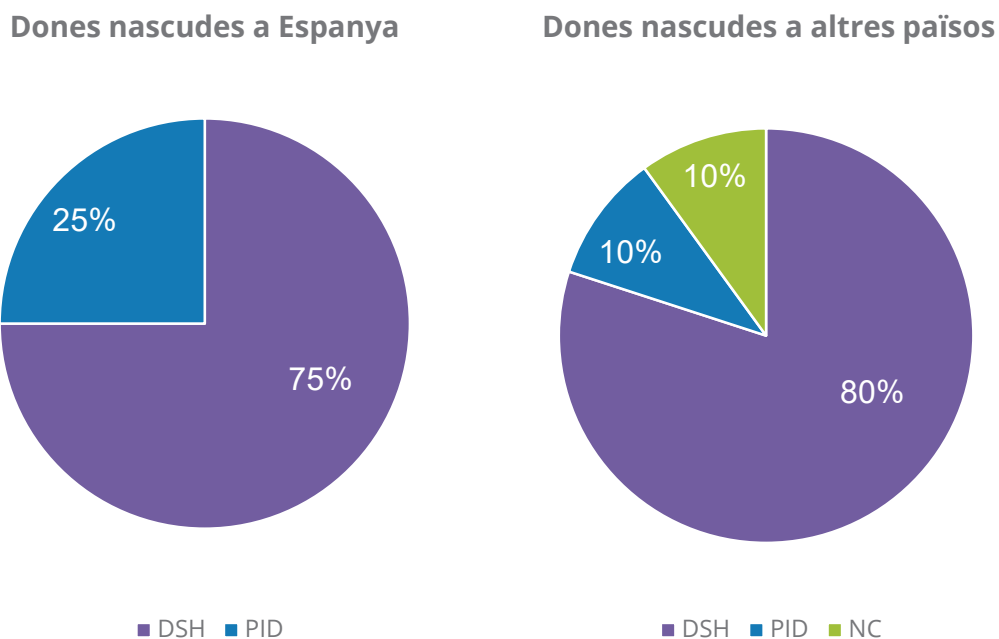
En comparar la transmissió segons el lloc de naixement, s'observà que entre els homes nascuts a Espanya el 85,7% (70) eren HSH, mentre que entre els nascuts en altres països aquest percentatge va ser del 87,0% (138) (figura 10).

Figura 10. Nous diagnòstics de VIH segons regió de naixement i transmissió per a homes. Barcelona, 2019

Entre les dones autòctones un 75% (6) eren DSH i el 25% (2) era PID. Entre les nascudes a l'estranger el 80% (16) eren DSH i dos casos eren PID (figura 11).

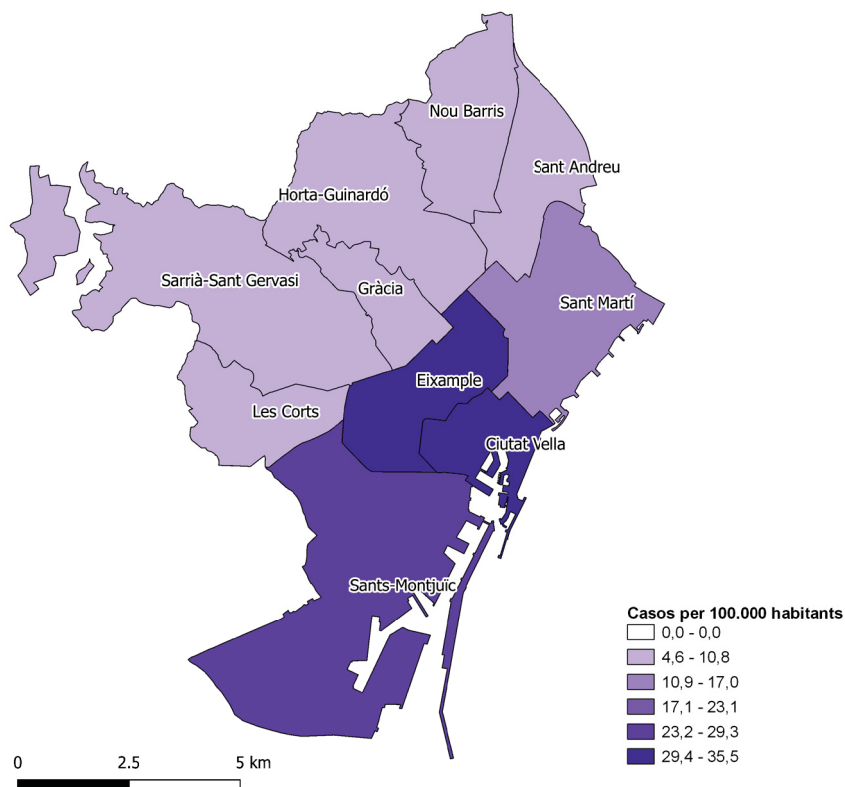
Figura 11. Nous diagnòstics de VIH segons regió de naixement i transmissió per a dones. Barcelona, 2019

Lloc de residència

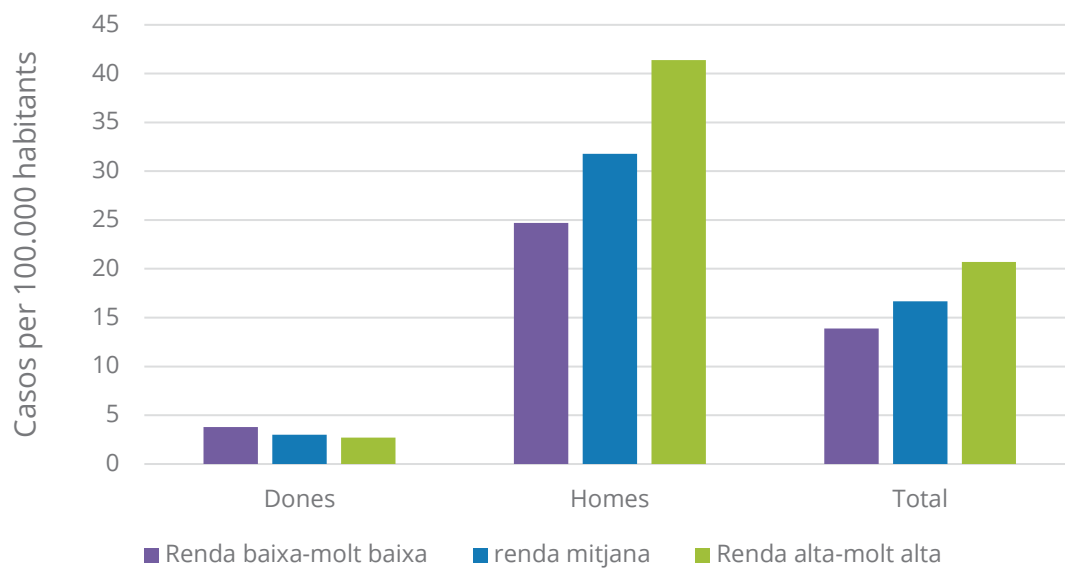
Els districtes amb les taxes més altes de la ciutat continuen sent Ciutat Vella, L'Eixample i Sants-Montjuïc, amb 35,5, 32,6 i 26,5 per 100.000 habitants, respectivament. Sarrià, Les Corts i Nou Barris presenten les menys elevades (4,6; 6,0 i 6,9; respectivament) (figura 12).

Figura 12. Nous diagnòstics de VIH per 100.000 habitants segons districte de residència. Barcelona, 2019

A la figura 13 s'observa la distribució dels barris de residència agrupats per l'índex de la renda familiar disponible. En els homes, les taxes més elevades de nous diagnòstics de VIH es corresponen a barris amb rendes elevades, mentre que en les dones s'observà el patró oposat.

Figura 13. Nous diagnòstics de VIH segons sexe i renda del barri de residència. Barcelona, 2019

Nota: la renda es valora amb l'IRDF (índex de renda familiar disponible). Distribució territorial de la renda familiar disponible per càpita a Barcelona (2017). Oficina Municipal de Dades.

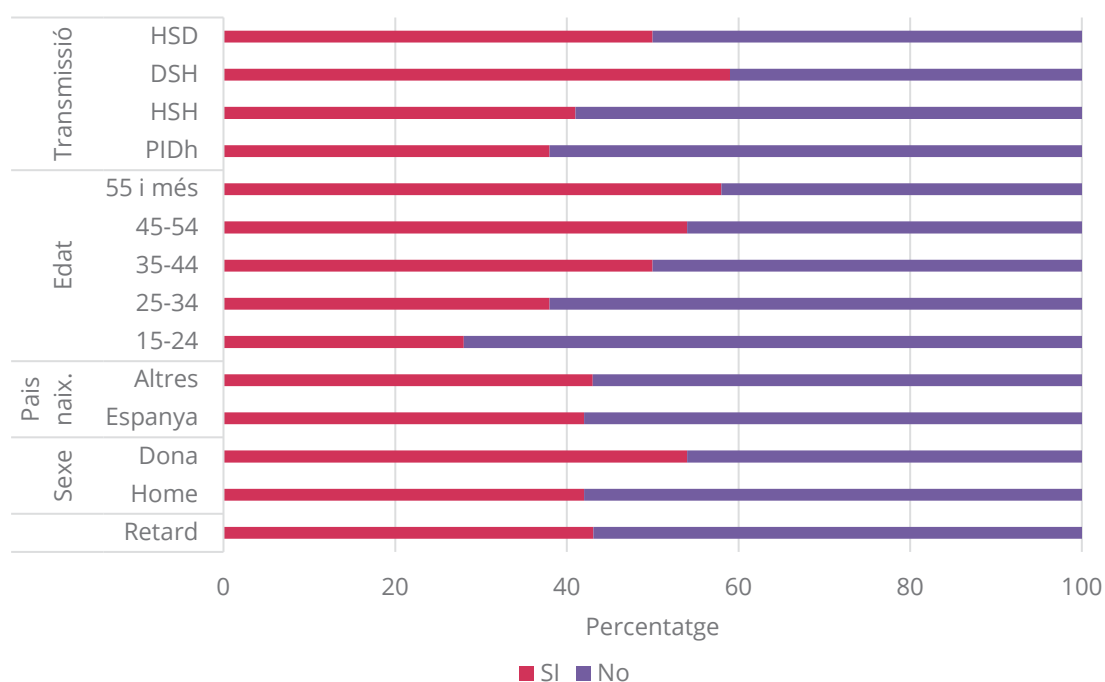
Retard diagnòstic

El retard en el diagnòstic de la infecció pel VIH (RD) s'associa a un augment de la morbiditat i mortalitat pel VIH, a un augment del risc de transmissió i a un increment dels costos de l'assistència sanitària. Disminuir el RD és un objectiu principal del pla d'acció enfront del VIH a Catalunya a fi reduir la transmissió de la infecció.

Dels 276 casos de VIH diagnosticats el 2019, es disposava d'informació sobre els criteris de RD en el 90,9% (251) dels casos. D'aquests, el 41,8% (105) tenien menys de 350 CD4 i 14 casos més van presentar SIDA en el moment del diagnòstic de VIH o en els tres mesos posteriors. Això suposa un RD global del 43,1%. En les dones, el RD va ser del 53,6% (15) i en els homes del 41,9% (104). El RD en els menors de 35 anys va ser de 46,2% (55) i en els de 35 o més anys del 53,8% (64).

Valorant la via de transmissió, el RD va ser més freqüent entre les persones amb relacions heterosexuales (50% i 59% en homes i dones, respectivament). Les persones que s'injecten drogues junt amb els HSH van ser els col·lectius amb menys RD amb el 38% (5) i 41 % (89), respectivament.

Estudiant el lloc de naixement, el RD en les persones nascudes a l'estranger va ser del 43% i entre les persones autòctones del 42% (figura 14).

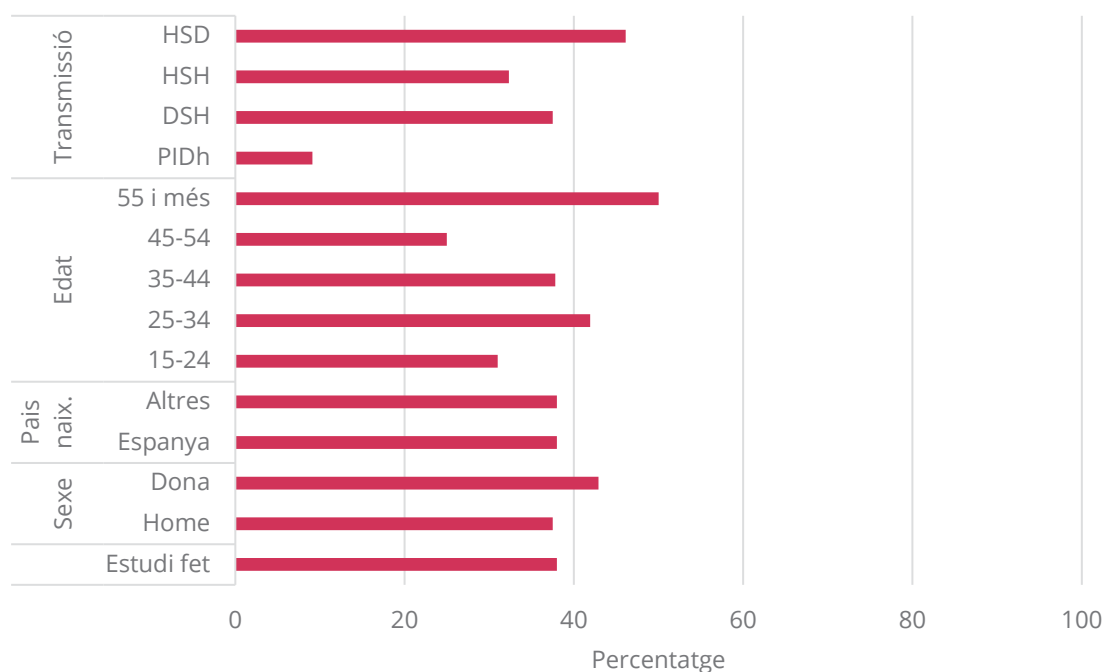
Figura 14. Retard en el diagnòstic del VIH segons sexe, edat, lloc de naixement i transmissió. Barcelona, 2019

Estudi de contactes

L'estudi de contactes (EC) constitueix una de les principals activitats de vigilància epidemiològica i és una part essencial de la prevenció i control de les malalties transmissibles. L'objectiu principal de l'EC és facilitar el diagnòstic precoç i el tractament oportú a fi prevenir la reinfecció, reduir la transmissió, ajudar a identificar i controlar el brots epidèmics. També, permet implementar les mesures de prevenció adequades per evitar casos secundaris entre els contactes. A més, té un component ètic, ja que ajuda els individus exposats a exercir el dret a conèixer la seva situació de risc.⁷

L'any 2019, l'EC es va iniciar en el 38,0% de les persones amb un nou diagnòstic d'infecció pel VIH (37,5% dels homes i 42,9% de les dones). L'EC es va dur a terme amb la mateixa freqüència entre els nascuts a Espanya i els nascuts en altres països (38,0%), en les persones de entre 45 i 55 anys (25%). Una dada preocupant és que, aquest any, l'estudi de contactes no s'ha fet o no consta entre les persones que s'injecten drogues (figura 15).

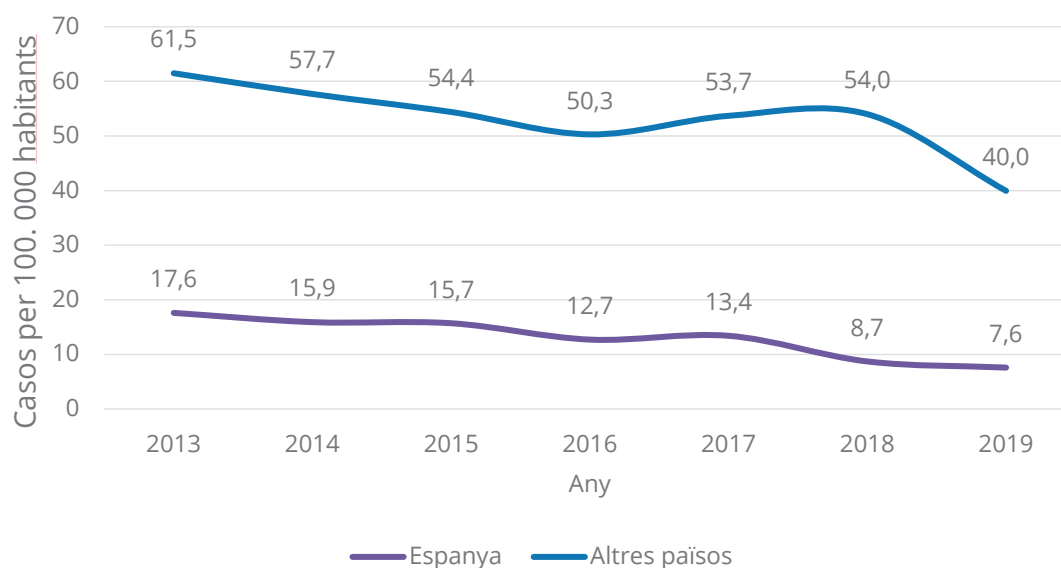
Figura 15. Realització de l'estudi de contactes sexuals dels nous diagnòstics de VIH. Barcelona, 2019

Tendències

Entre l'any 2013 i el 2019 es van detectar 2.559 persones diagnosticades de VIH, per tant, s'observa una reducció del 38,1% en comparar les taxes d'incidència de l'any 2013 i 2019. Aquesta tendència al descens es va interrompre l'any 2017, moment en què es va apreciar un increment del 7,5% respecte el 2016. L'any 2019, s'ha tornat a reprendre la tendència al descens de la incidència, amb una reducció del 16,3% respecte el 2018.

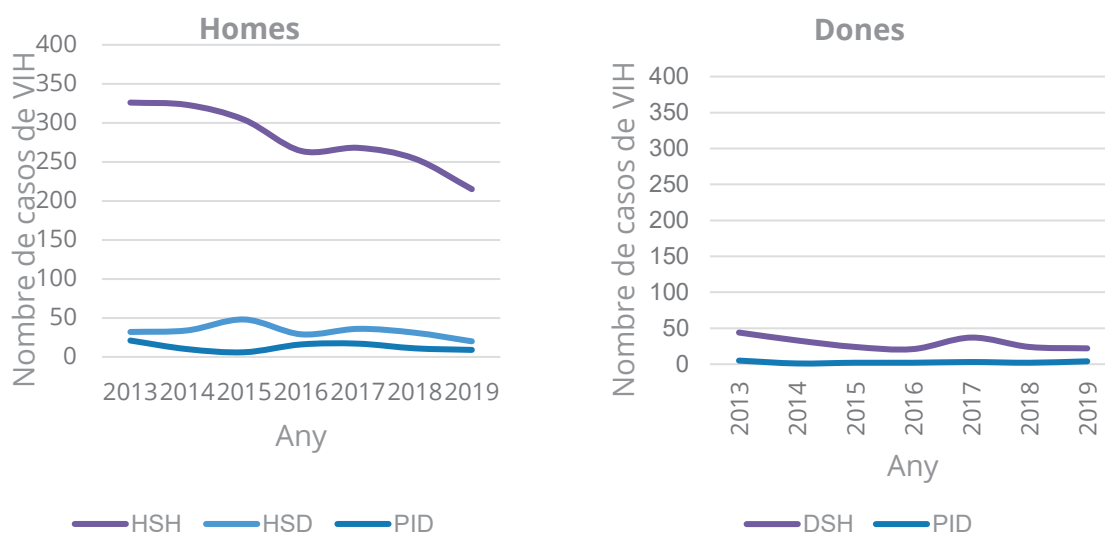
La figura 16 mostra l'evolució de les taxes d'incidència dels nous diagnòstics de VIH segons el lloc de naixement. Destaca que la taxa de nous diagnòstics en persones nascudes a l'estranger ha sofert un descens molt pronunciat, que passa de 54 a 40 casos per 100.000 habitants (25,9%).

Figura 16. Nous diagnòstics de VIH per 100.000 habitants segons sexe i lloc de naixement. Barcelona, 2013-2019

Durant aquest període les taxes més elevades van correspondre a homes nascuts a l'estranger, i s'observa un descens de la tendència fins l'any 2016 i un increment des de llavors, excepte aquest any 2019. Així, la taxa va passar de 95,2 casos per 100.000 habitants l'any 2016 a 102,7 casos per 100.000 habitants el 2018, i aquest any ha baixat a 73,4. En els homes autòctons s'observa una tendència descendent més continua. Entre les dones, van ser les dones nascudes a l'estranger les que van presentar les taxes més altes. Tant en les dones autòctones com en les nascudes a l'estranger es manté la tendència entre 2018 i 2019 (figura 5).

Pel que fa a la via de transmissió, s'observa una reducció de la incidència en totes les vies de transmissió entre el 2018 i el 2019, amb l'única excepció de les dones que s'injecten drogues (amb un augment del 100%, de 2 a 4 casos). En els homes heterosexuales, el descens ha estat del 35,5%, mostrant-se aquesta reducció molt més discreta entre els HSH (15,3%). En les DSH s'ha observat un descens del 8% en comparar l'any 2018 i el 2019 (figura 17).

Figura 17. Nous diagnòstics de VIH segons sexe i via de transmissió. Barcelona, 2013-2019

La proporció de RD s'ha mantingut estable fins al 2018, any en què es va constatar un augment del 11,0% respecte a l'any 2013. Al 2019 es produeix un descens i es torna als nivells d'anys previs (figura 18).

En desagregar per tipus de transmissió, s'observà un descens significatiu en PID homes, en els que el RD el 2013 va ser del 73%, mentre que el 2019 va arribar fins al 44%. En el cas dels HSH, entre el 2013 i 2019 s'observa un lleuger increment, i es passa del 41% el 2013 al 42% el 2019. En els HSD el RD durant aquest període ha estat al voltant del 65%, excepte aquest any que va baixar al 50%. En les DSH s'ha mantingut relativament estable entre el 50% i el 60%.

La mediana del recompte de limfòcits T CD4 al diagnòstic no ha variat significativament durant el període (figura 19).

Figura 18. Proporció de nous diagnòstics de VIH amb retard diagnòstic. Barcelona, 2013-2019

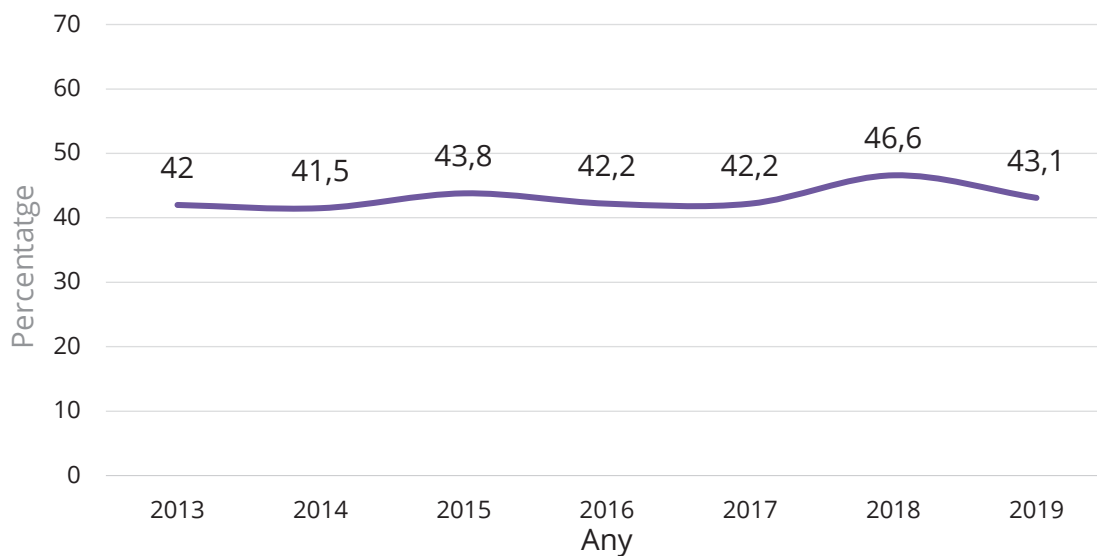
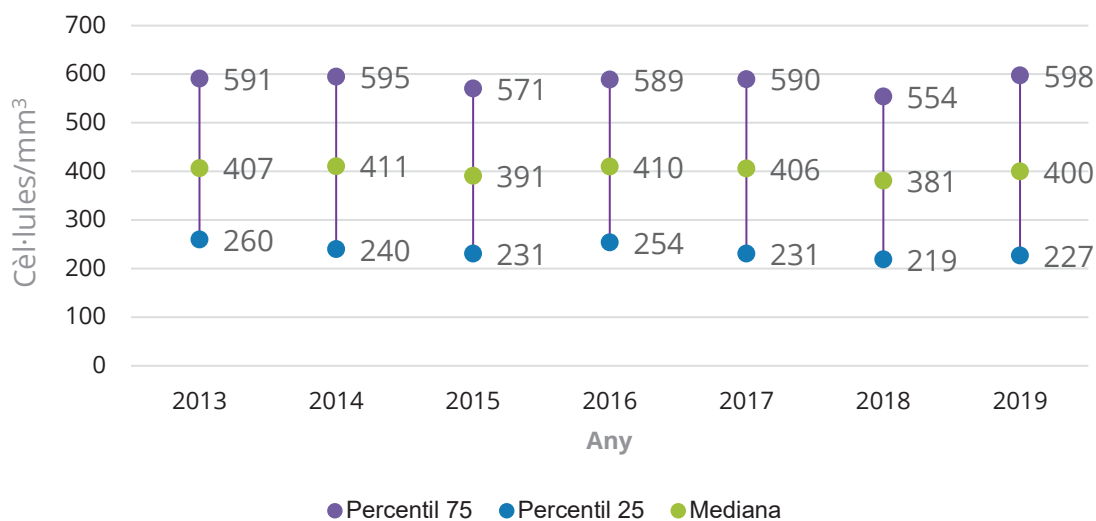

Figura 19. Mediana del recompte de limfòcits T CD4+ dels casos de VIH. Barcelona, 2013-2019

La taula 1 recull un resum dels indicadors principals de la vigilància epidemiològica de la infecció pel VIH i la seva tendència durant el període 2013-2019.

Taula 1. Tendència dels nous diagnòstics d'infecció pel VIH. Barcelona, 2013-2019

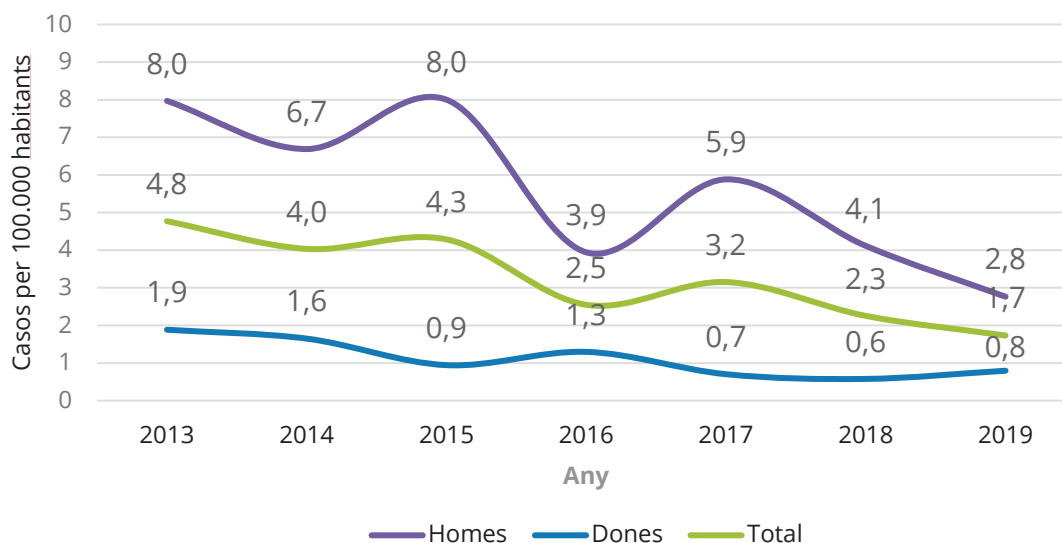
SIDA	2013	Tendència	2019	Variació (%)
Total	441		276	-37,4
Sexe				
Homes	391		248	-36,6
Dones	50		28	-44,0
Lloc de naixement i sexe				
Espanya, homes	201		84	-58,2
Estranger, homes	190		164	-13,7
Espanya, dones	20		8	-60,0
Estranger, dones	30		20	-33,3
Via de transmissió				
Homes que tenen sexe amb homes	326		215	-34,0
Homes que tenen sexe amb dones	32		20	-37,5
Homes que s'injecten drogues	21		9	-57,1
Dones que tenen sexe amb homes	44		22	-50,0
Dones que s'injecten drogues	5		4	-20,0
Edat (anys)				
15-19	7		4	-42,9
20-29	120		85	-29,2
30-39	190		109	-42,6
40-49	79		60	-24,1
50-59	34		14	-58,8
60-69	10		4	-60,0
Més de 70	1		0	-100,0
Retard en el diagnòstic (%)	42,0		43,1	2,6
Retard en homes	41,1		41,9	1,9
Retard en dones	48,9		53,6	9,6
Estudi Contactes (%)	41,5		38	-8,4
Estudi de contactes en homes	41,5		37,5	-11,8
Estudi de contactes en dones	34,0		42,9	26,2

Sida

Nous casos de SIDA

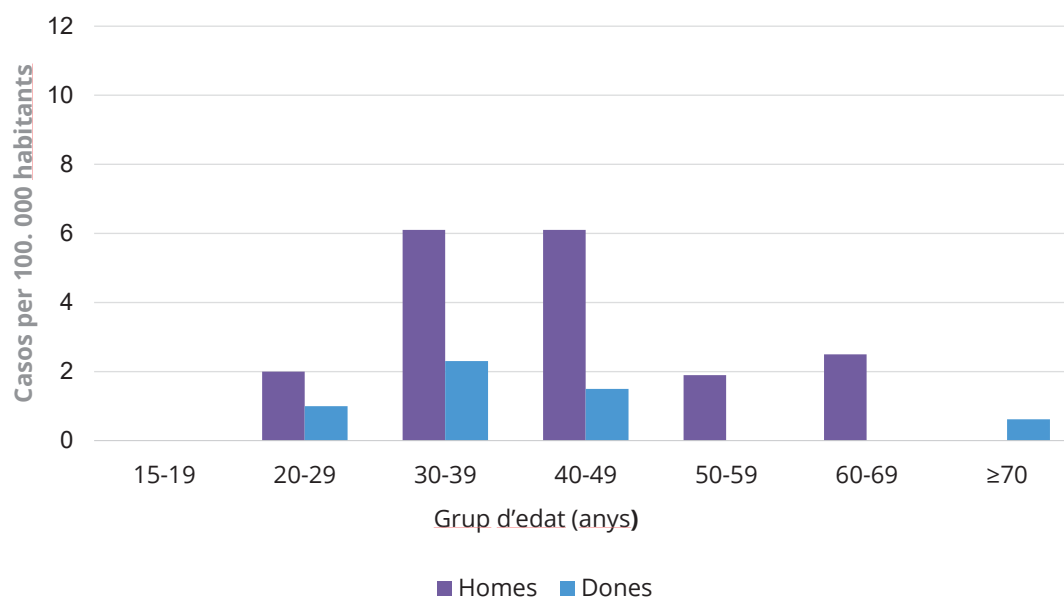
L'any 2019 s'han detectat 29 casos de SIDA en persones residents a Barcelona, que representa una taxa de 1,7 casos per 100.000 habitants i un descens del 21,6% respecte al 2018. La taxa per a homes i dones va ser de 2,8 i 0,8 casos per 100.000 habitants, respectivament, i la raó home/dona de 3,2 (figura 20).

Figura 20. Casos de SIDA per 100.000 habitants segons sexe. Barcelona, 2013-2019

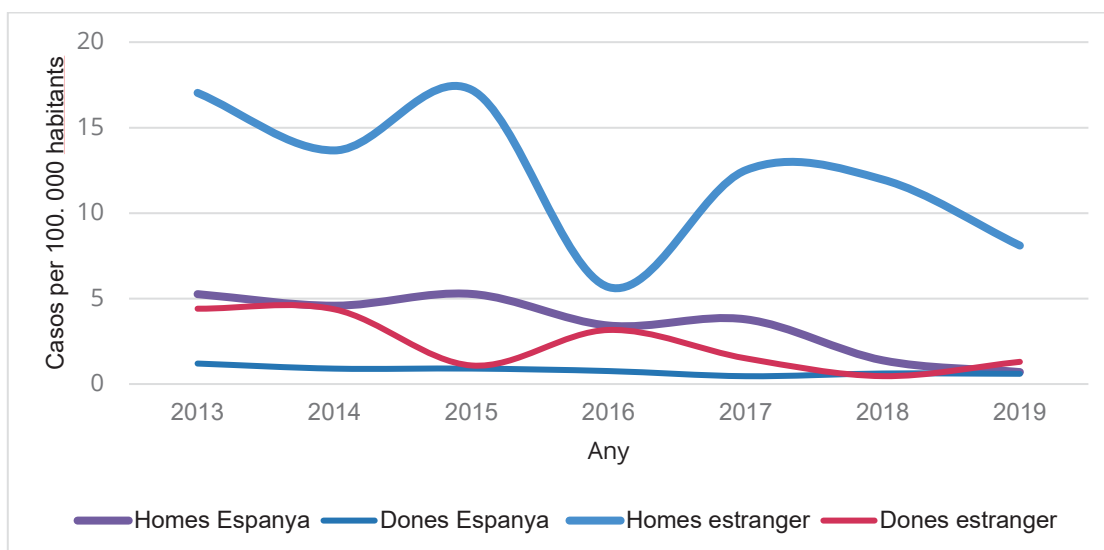
La mediana de edat dels homes va ser de 41 anys, oscil·lant entre 24 i 63 anys. Les edats de les set dones oscil·laven entre els 28 i els 76 anys (mediana de 39 anys). La figura 21 mostra les taxes segons grups d'edat i sexe.

Figura 21. Casos de SIDA per 100.000 habitants segons sexe i edat. Barcelona, 2019

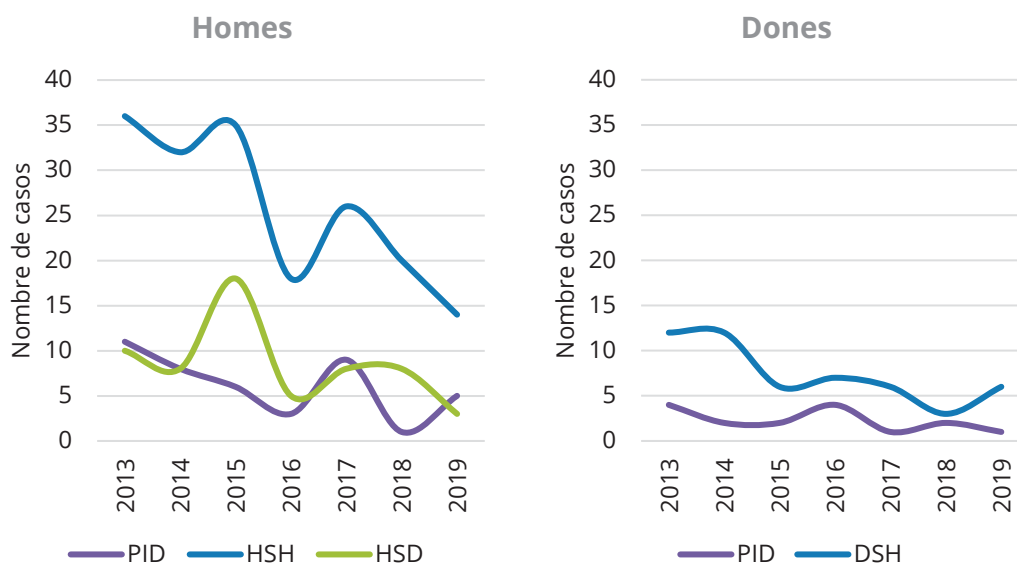
Tres de les set dones van néixer a l'estranger, mentre que aquest percentatge arribava al 85,7% (18) en els homes. La figura 22 mostra la incidència anual de la SIDA segons el sexe i el lloc de naixement. En aquest últim any, el 62,0% d'aquestes persones estrangeres procedia de Llatinoamèrica i el 14,0% d'Europa occidental.

Figura 22. Casos de SIDA per 100.000 habitants segons sexe i lloc de naixement. Barcelona, 2013-2019

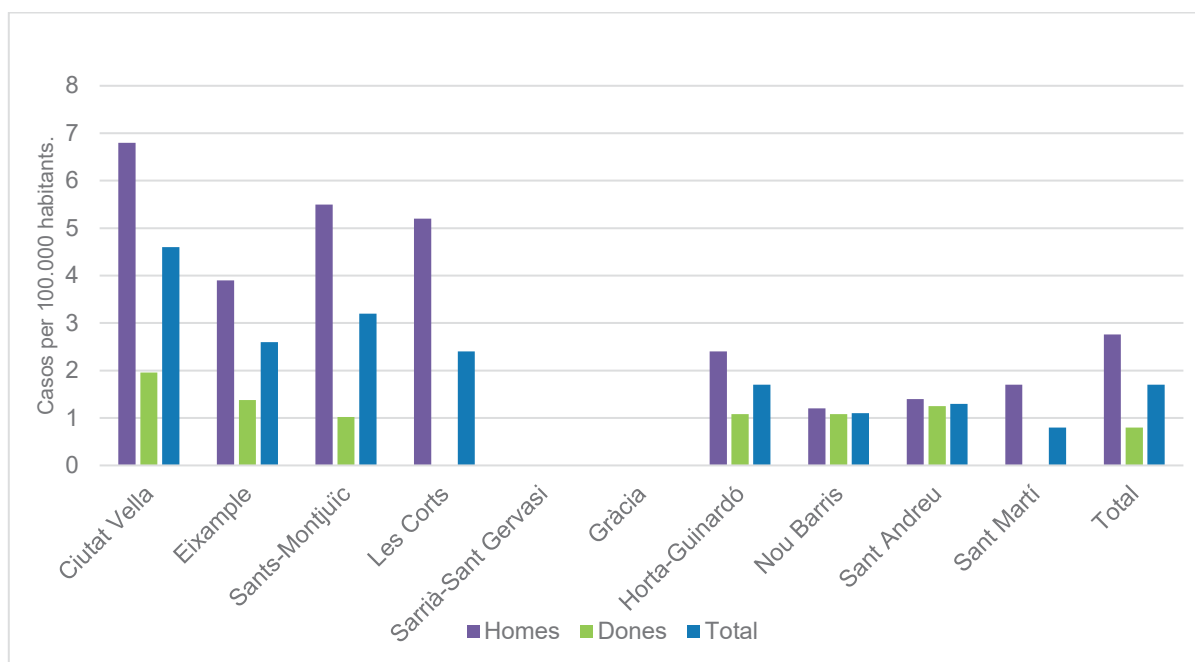
En els homes, la via transmissió més freqüent van ser les relacions sexuals entre homes i l'ús de drogues injectades amb el 63,6% (14 casos) i el 22,7% (5 casos), respectivament. En les dones, les relacions heterosexuals van representar el 87,7% (6 casos) (figura 23).

Figura 23. Casos de SIDA segons sexe i via de transmissió. Barcelona, 2013-2019

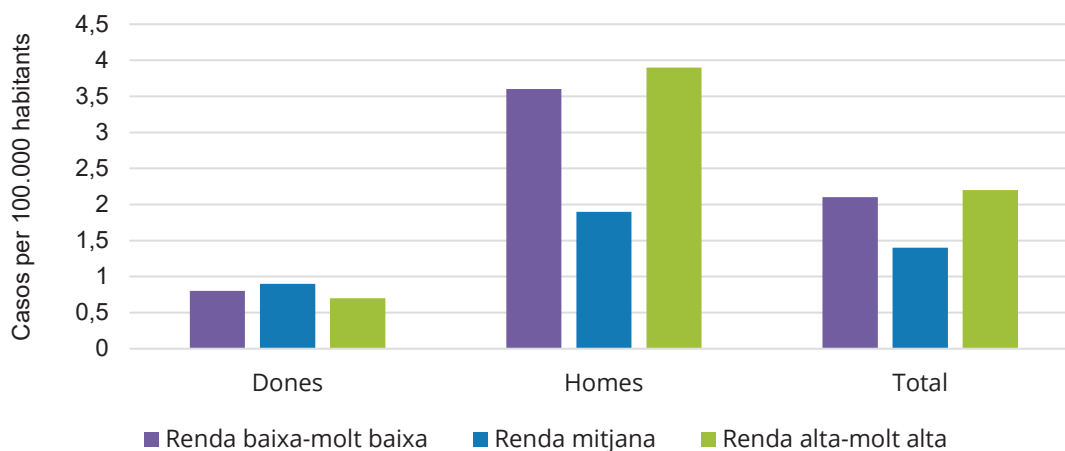
Els districtes amb les taxes globals més elevades van ser Ciutat Vella, Eixample i Sants-Montjuïc (4,6; 2,6 i 3,2 casos per 100.000, respectivament). Tot i així, les taxes més altes en els homes es van observar en els districtes de Ciutat Vella, Sants-Montjuïc i les Corts (figura 24).

Figura 24. Distribució dels casos de SIDA segons sexe i districte de residència. Barcelona, 2019

La figura 25 mostra la distribució de les taxes de SIDA dels barris segons l'índex de la renda familiar disponible (IRFD). En els homes, les taxes més elevades corresponien als barris amb les rendes més elevades. En les dones no s'observa aquesta diferència entre els barris.

Figura 25. Casos de SIDA segons sexe i renda del barri de residència. Barcelona, 2019

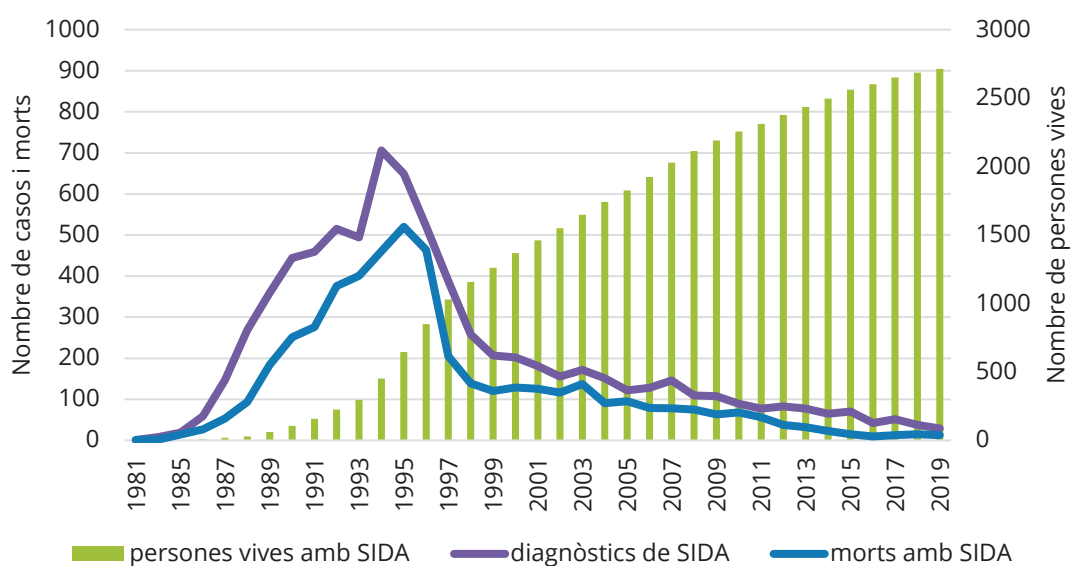
Les malalties indicatives de SIDA més freqüents l'any 2019 van ser la tuberculosi (17 casos), la pneumònia per *P. jirovecii* (6 casos), el Sarcoma de Kaposi i la candidiasi esofàgica amb 2 casos cadascuna d'elles.

L'estudi de les parelles sexuals constava com a realitzat, solament, en el 27,6% dels casos (27,3% dels homes i 28,6% de les dones).

Tendència

Des del diagnòstic del primer cas de SIDA l'any 1981 s'han detectat un total de 7.599 persones amb SIDA residents a Barcelona. Durant aquests anys es poden diferenciar dos períodes ben definits: el primer, caracteritzat per un increment progressiu de la incidència i el segon, a partir de la introducció del tractament antiretroviral de gran activitat a l'any 1996, marcat pel declivi constant tant en el nombre de casos com en les morts per SIDA (figura 26).

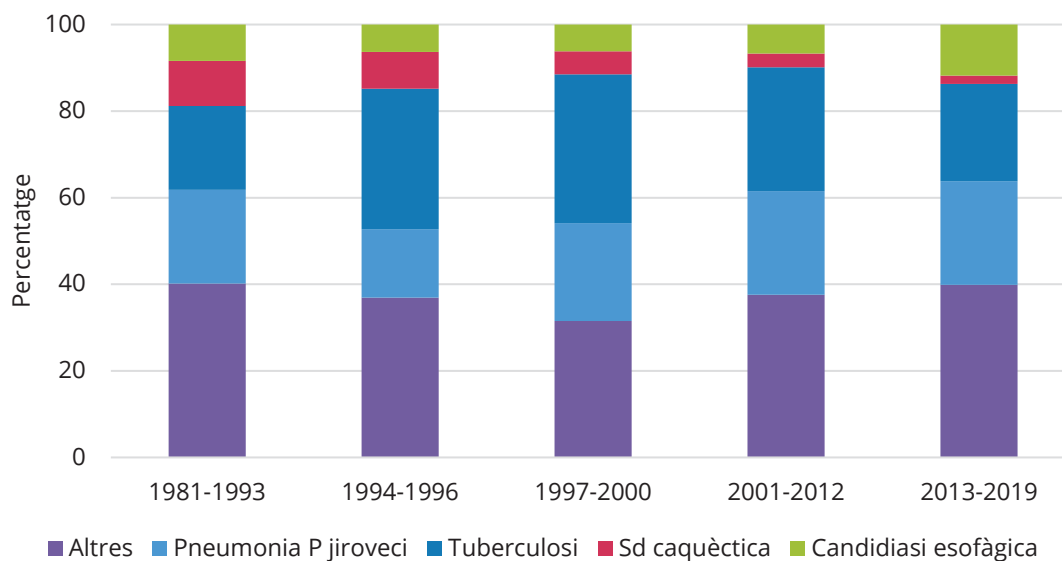
Figura 26. Nombre de persones diagnosticades i mortes amb SIDA i de persones que viuen amb SIDA. Barcelona, 1981-2019

Des de l'any 2013 s'observa un descens progressiu en el nombre de casos en PID i en els HSH. Durant aquest període no s'ha detectat cap cas de transmissió materno-infantil (taula 3).

En relació amb les malalties indicatives de SIDA, predominen la pneumònia per *Pneumocystis jirovecii* i la tuberculosi (figura 27).

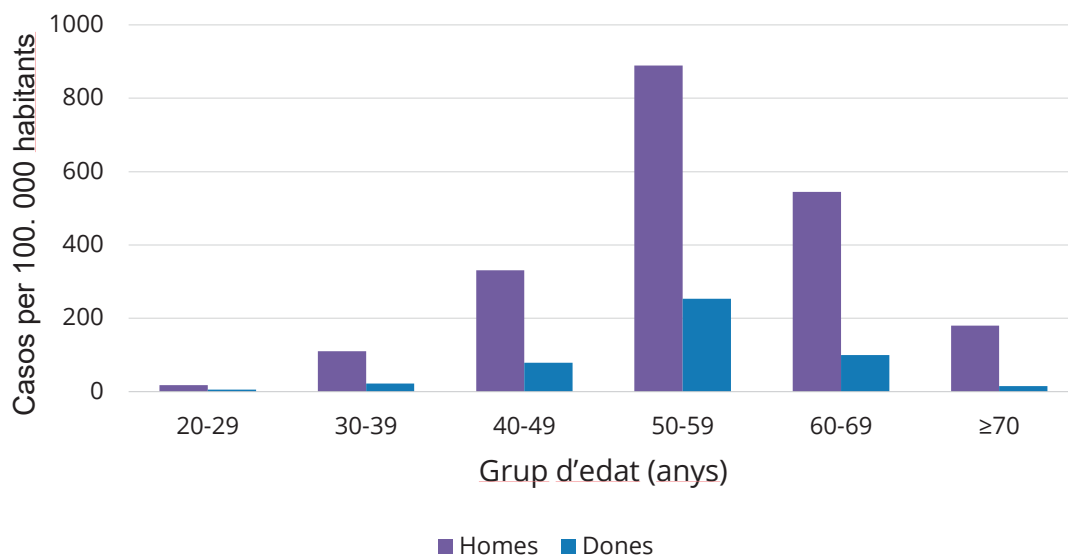
Figura 27. Malaltia indicativa de SIDA. Barcelona, 1981-2019

Persones que viuen amb SIDA

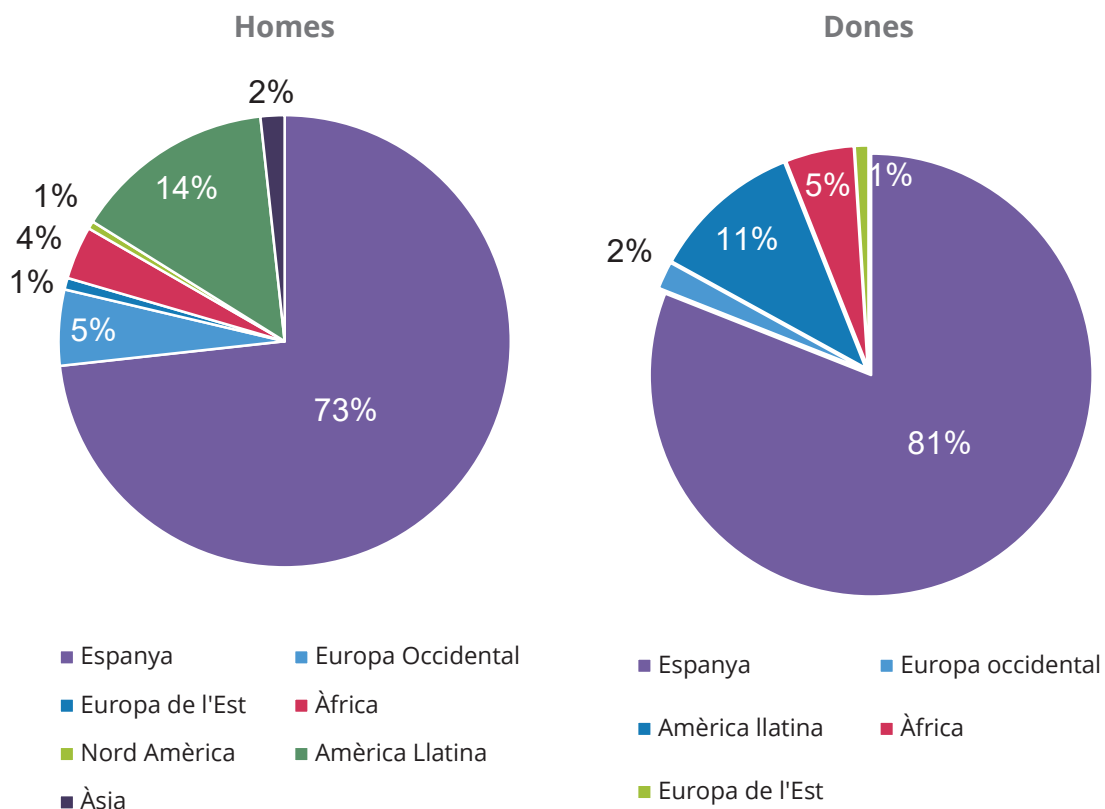
L'any 2019 a Barcelona vivien 2.714 persones amb SIDA (figura 26). D'aquestes el 78,4% (2.127) eren homes. La mediana d'edat de les dones va ser de 54 anys i de 53 anys en els homes. La figura 28 mostra el nombre de persones per 100.000 habitants que viuen amb SIDA segons el grup d'edat i el sexe.

Figura 28. Persones que viuen amb SIDA per 100.000 habitants segons sexe i grup d'edat. Barcelona, 2019

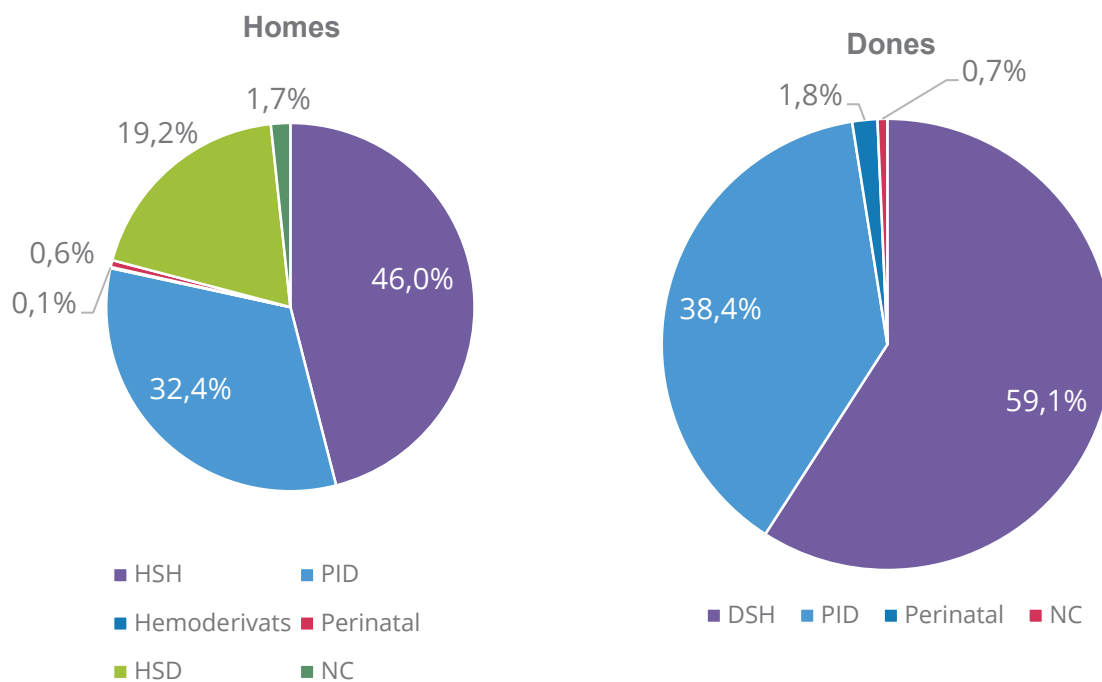
Entre els homes, el 73,3% van néixer a Espanya; entre les dones, el 80,5% (figura 29).

Figura 29. Persones que viuen amb SIDA segons regió de naixement. Barcelona, 2019

En el 59,1% de les dones la transmissió més probable van ser les relacions sexuals amb homes i en el 46,0% dels homes les relacions sexuals amb homes (figura 30).

Figura 30. Persones que viuen amb SIDA segons via de transmissió. Barcelona, 2019

La taula 2 recull un resum dels indicadors principals de la vigilància epidemiològica de la SIDA i la seva tendència durant el període 2013-2019.

Taula 3. Tendència de la SIDA. Barcelona, 2013-2019

SIDA	2013	Tendència	2019	Variació (%)
Total	77		29	-62,3
Sexe				
Homes	61		22	-63,9
Dones	16		7	-56,3
Lloc de naixement i sexe				
Espanya, homes	31		4	-87,1
Estranger, homes	30		18	-40,0
Espanya, dones	8		4	-50,0
Estranger, dones	8		3	-62,5
Via de transmissió				
Homes que tenen sexe amb homes	37		14	-62,2
Homes que tenen sexe amb dones	10		3	-70,0
Homes que s'injecten drogues	11		5	-54,5
Dones que tenen sexe amb homes	12		6	-50,0
Dones que s'injecten drogues	4		1	-75,0
Edat (anys)				
15-19	0		0	
20-29	6		3	-50,0
30-39	23		11	-52,2
40-49	29		10	-65,5
50-59	12		2	-83,3
60-69	7		2	-71,4
Més 70	0		1	
Estudi de contactes (%)				
Estudi de contactes en homes	48		27,6	-42,5
Estudi de contactes en dones	45,9		27,3	-40,5
Estudi de contactes en dones	56,3		28,6	-49,2

Conclusions i recomanacions

L'any 2019, continua la tendència al descens dels nous diagnòstics de VIH

que es va iniciar l'any 2013. Aquest any es van detectar 276 persones diagnosticades de VIH, xifra que representa una taxa de 16,9 casos per 100.000 habitants i un decrement del 16,3% respecte a l'any 2018.

La infecció continua sent més freqüent entre els homes (89,9%), amb una raó home:dona de 8,7. El 70% de les persones diagnosticades el 2019 tenien entre 20 i 39 anys.

La via sexual va ser la forma de transmissió més freqüent. Els homes gais, bisexuals i altres homes que tenen sexe amb homes van representar el 86,7% dels casos entre els homes. Les relacions sexuals amb homes va ser la transmissió més freqüent entre les dones (78,6% dels casos).

Les persones nascudes a l'estranger van suposar una part rellevant dels nous diagnòstics de VIH i van representar el 66,1% i el 71,4% dels casos en els homes i les dones, respectivament.

L'estudi de contactes en les parelles sexuals es va iniciar en el 38% dels persones diagnosticades amb VIH (en el 37,5% dels homes i el 42,9% de les dones). Aquesta intervenció s'hauria de realitzar en tots els casos, tant en les persones diagnosticades recentment de VIH com en les persones diagnosticades de SIDA.

Hem de destacar que quasi **la meitat (43%) dels nous diagnòstics de VIH es van fer amb retard**, el que indica que a Barcelona es necessari augmentar els esforços per promoure la prevenció combinada i el diagnòstic precoç del VIH i d'altres infeccions de transmissió sexual.

Referències

1. Decret 203/2015, de 15 de setembre, pel qual es crea la Xarxa de Vigilància Epidemiològica i es regulen els sistemes de notificació de malalties de declaració obligatòria i brots epidèmics. Disponible a:
https://portaljuridic.gencat.cat/ca/pjur_ocults/pjur_resultats_fitxa/?action=fitxa&mode=single&documentId=702922&language=ca_ES
2. Departament de Salut. Generalitat de Catalunya. Definició de cas de les malalties de declaració obligatòria. Disponible a:
http://canalsalut.gencat.cat/web/.content/_Professionals/Vigilancia_epidemiologica/documents/arxius/spdefimdo.pdf
3. Departament d'Estadística i Difusió de Dades. Ajuntament de Barcelona. Anuaris Estadístics de Barcelona. Disponibles a:
<https://www.bcn.cat/estadistica/catala/index.htm>
4. Oficina Municipal de Dades. Ajuntament de Barcelona. Distribució territorial de la renda familiar disponible per càpita a Barcelona (2017). Disponible a:
https://ajuntament.barcelona.cat/barcelonaeconomia/sites/default/files/RFD_2017_BCN.pdf
5. UNAIDS DATA 2019. Programme on HIV/AIDS. En:
https://www.unaids.org/sites/default/files/media_asset/2019-UNAIDS-data_en.pdf
6. Antinori A, et al. Late presentation of HIV infection: a consensus definition. HIV Med 2011;12:61–64.
7. Grup de Treball per a l'Elaboració del Protocol per a l'Estudi dels Contactes de les Persones Diagnosticades d'ITS a Catalunya. Departament de Salut. Generalitat de Catalunya. Protocol per a l'estudi dels contactes de les persones diagnosticades d'ITS a Catalunya. Disponible a:
http://canalsalut.gencat.cat/web/.content/_A-Z//infeccions_transmissio_sexual/recursos_prof/documents/protocol_ec_its.pdf

Abreviatures i acrònims

DSH dones que tenen relacions sexuals amb homes

EC estudi de contactes

HSD homes que tenen relacions sexuals amb dones

HSH homes que tenen relacions sexuals amb homes

IRFD índex de renda familiar disponible

NC no consta

PID persones que s'injecten drogues

PIDd dones que s'injecten drogues

PIDh homes que s'injecten drogues

RD retard diagnòstic de la infecció pel VIH

SIDA síndrome d'immunodeficiència adquirida

VIH virus de la immunodeficiència humana

C S B Consorci Sanitari
de Barcelona

Epidemiologia

Connectem
f **t** **o** **in**

www.aspb.cat